

UŽSIENIO KALBOS (ANGLŲ, PRANCŪZŲ, RUSŲ, VOKIEČIŲ) BRANDOS EGZAMINO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) brandos egzamino programa (toliau – Programa) apibrėžia užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) brandos egzamino (toliau – egzaminas) tikslus, struktūrą, užduočių pobūdį, vertinimą ir užduočių reikalavimus. Egzaminas yra valstybinis.

2. Programa parengta vadovaujantis Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 „Dėl Vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“.

3. Orientacinė egzamino raštu trukmė – 3 valandos. Klausymo (sakinio teksto supratimo) dalis – 30 minučių, skaitymo (rašytinio teksto supratimo) dalis – 60 minučių, rašymo (rašytinės sąveikos ir raiškos) dalis – 90 minučių. Kalbėjimo (sakininės sąveikos ir raiškos) dalies orientacinė trukmė vienam mokiniui – 30 minučių, iš jų 15 minučių skiriama pasirengimui atlikti užduotį

II. EGZAMINO TIKSLAS

4. Egzamino tikslas – patikrinti ir įvertinti kandidatų užsienio kalbos mokymosi pasiekimus pagal vidurinio ugdymo bendrąją užsienio kalbos programą, orientuotą į kalbos mokėjimo B1 ir B2 lygius pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis. Egzaminu tikrinami keturių kalbinės veiklos sričių – klausymo (sakinio teksto supratimo), skaitymo (rašytinio teksto supratimo), rašymo (rašytinės sąveikos ir raiškos) ir kalbėjimo (sakininės sąveikos ir raiškos) – gebėjimai.

III. EGZAMINO STRUKTŪRA

5. Egzaminą sudaro keturios dalys – klausymo (sakinio teksto supratimo) užduotys, skaitymo (rašytinio teksto supratimo) užduotys, rašymo (rašytinės sąveikos ir raiškos) užduotys ir kalbėjimo (sakininės sąveikos ir raiškos) užduotys. Visos egzamino dalys yra privalomos.

6. Klausymo (sakinio teksto supratimo) užduotys tikrina, ar kandidato gebėjimai atitinka:

6.1. B1 mokėjimo lygio reikalavimus:

6.1.1. suprasti tiesmuką faktinę informaciją įprastomis kasdienio gyvenimo temomis;

6.1.2. suprasti esmę ir konkrečias detales, kai kalbama aiškiai ir bendrine tartimi;

6.1.3. tinkamai taikyti klausymo (sakinio teksto supratimo) strategijas;

6.2. B2 mokėjimo lygio reikalavimus:

6.2.1. suprasti turinio ir kalbinės raiškos atžvilgiu sudėtingą kalbą tiek konkrečiomis, tiek abstrakčiomis temomis;

6.2.2. suprasti išplėtotą kalbą ir sudėtingą argumentavimą, kai tema yra žinoma;

6.2.3. suprasti gimtakalbių pokalbį;

6.2.4. tinkamai taikyti klausymo (sakinio teksto supratimo) strategijas.

7. Skaitymo (rašytinio teksto supratimo) užduotys tikrina, ar kandidato gebėjimai atitinka:

7.1. B1 mokėjimo lygio reikalavimus:

7.1.1. suprasti įvairių tipų tekstus su samprotavimo elementais kasdienio gyvenimo temomis, kuriuose tiesmukai pateikiama faktinė informacija;

7.1.2. tinkamai taikyti skaitymo (rašytinio teksto supratimo) strategijas.

7.2. B2 mokėjimo lygio reikalavimus:

- 7.2.1. suprasti įvairaus tipo ir tematikos tekstus;
- 7.2.2. atskirti informaciją nuo požiūrių ir nuomonės;
- 7.2.3. skaityti įvairiais būdais, įvairiu tempu, atsižvelgiant į teksto tipą bei skaitymo tikslus;
- 7.2.4. tinkamai taikyti skaitymo (rašytinio teksto supratimo) strategijas.

8. Rašymo (rašytinės sąveikos ir raiškos) užduotys tikrina, ar kandidato gebėjimai atitinka:

8.1. B1 mokėjimo lygio reikalavimus:

8.1.1. rašyti tekstą, kuriame geba paklausti ir atsakyti, kas yra svarbu, ir pakankamai tiksliai perteikti informaciją ir savo mintis tiek konkrečiomis, tiek abstrakčiomis temomis;

8.1.2. kurti tiesmukus, rišlius tekstus kasdienėmis temomis, aiškiai ir nuosekliai siejant sakinius į vientisą tekstą;

8.1.3. planuoti ir koreguoti teksto kūrimo procesą ir produktą (tekstą);

8.1.4. pasirinkti tinkamas kalbos priemones komunikaciniam tikslui pasiekti, pritaikyti kalbą adresatui pagal situaciją.

8.2. B2 mokėjimo lygio reikalavimus:

8.2.1. tiksliai ir aiškiai perteikti tiek savo, tiek kitų požiūrius įvairiomis temomis;

8.2.2. kurti aiškius, detalius tekstus, apibendrinant, samprotaujant ir pateikiant argumentus;

8.2.3. savarankiškai planuoti ir koreguoti teksto kūrimo procesą ir produktą (tekstą);

8.2.4. pasirinkti tinkamas kalbos priemones komunikaciniam tikslui pasiekti, derinant įvairių formų ir stilių elementus pagal žanro reikalavimus.

9. Kalbėjimo (sakytinės sąveikos ir raiškos) užduotys tikrina, ar kandidato gebėjimai atitinka:

9.1. B1 mokėjimo lygio reikalavimus.

9.1.1. Sakytinės sąveikos (dialogas):

9.1.1.1. dalyvauti pokalbyje, keistis informacija, reikšti savo nuomonę;

9.1.1.2. pasirinkti tinkamas kalbos priemones komunikaciniam tikslui pasiekti, pritaikyti kalbą adresatui ir pagal situaciją;

9.1.1.3. tinkamai taikyti kalbėjimo (sakytinės sąveikos ir raiškos) ir kompensavimo strategijas;

9.1.1.4. reikšti komunikacines intencijas ir į jas reaguoti, vartojant neutralų registrą;

9.1.1.5. lanksčiai naudotis paprastos kalbos ištekliais, parinkti tinkamas raiškos priemones ne tik įprastose, bet ir nelabai įprastose situacijose.

9.1.2. sakytinės raiškos (monologas):

9.1.2.1. gana laisvai reikšti mintis, suprantamai pasakant esminius dalykus;

9.1.2.2. glaustai apibūdinti situaciją ir išsakyti nuomonę, nuosekliai dėstant mintis;

9.1.2.3. pasirinkti tinkamus komunikacijai kalbos vienetus, pritaikyti kalbą kalbėjimo tikslui;

9.1.2.4. taikyti kalbėjimo (sakytinės sąveikos ir raiškos) strategijas: planuoti, kurti, koreguoti sakinį tekstą.

9.2. B2 mokėjimo lygio reikalavimus.

9.2.1. Sakytinės sąveikos (dialogas):

9.2.1.1. sąveikauti lengvai ir spontaniškai, aiškiai išdėstyti ir pagrįsti savo požiūrį, paaiškinant ir pateikiant argumentų;

9.2.1.2. pasirinkti tinkamus komunikacijai kalbos vienetus, derinti įvairių formų ir stilių elementus, tikslingai pritaikant kalbą, atitinkančią tikslą ir adresatą;

9.2.1.3. tinkamai taikyti viešo kalbėjimo ir kompensavimo strategijas;

9.2.1.4. parinkti įvairius tos pačios minties raiškos variantus;

9.2.1.5. prisitaikyti prie pokalbio krypties, stiliaus ir akcento pokyčių.

9.2.2. Sakytinės raiškos (monologas):

9.2.2.1. aiškiai ir detalai apibūdinti situaciją ir išsakyti nuomonę, išplėtojant ir pagrindžiant mintis papildomais teiginiais, argumentais ir tinkamais pavyzdžiais;

9.2.2.2. derinti įvairių kalbos formų ir stilių elementus, pritaikant kalbą tikslui ir adresatui;

9.2.2.3. tinkamai taikyti kalbėjimo (sakytinės sąveikos ir raiškos) strategijas: planuoti, kurti ir koreguoti sakinį tekstą.

10. Gebėjimus iliustruojančių užduočių pavyzdžiai pateikiami Ugdymo plėtotės centro ir Nacionalinio egzaminų centro interneto svetainėse.

11. Egzamino turinio dalykiniai reikalavimai pateikiami šios Programos priede.

12. Egzamino matricoje pateikiamas egzamino užduočių paskirstymas pagal kalbinės veiklos sritis ir kalbos mokėjimo lygius:

Kalbinės veiklos sritys	Užduoties taškai, procentais		
	Iš viso	B1 mokėjimo lygio	B2 mokėjimo lygio
Klausymas (sakytinio teksto supratimas)	25	10	15
Skaitymas (rašytinio teksto supratimas)	25	10	15
Rašymas (rašytinė sąveika ir raiška)	25	10	15
Kalbėjimas (sakytinė sąveika ir raiška)	25	10	15
Iš viso, procentais	100	40	60

IV. EGZAMINO UŽDUOČIŲ POBŪDIS

13. Egzamino užduotys sudaromos, atsižvelgiant į svarbiausią užsienio kalbų mokymosi veiksnį – komunikacinę kalbų mokymo kryptį. Siekiama, kad egzamino užduotys atspindėtų realias kalbos vartojimo situacijas.

14. Galimi klausymo (sakytinio teksto supratimo), skaitymo (rašytinio teksto supratimo), rašymo (rašytinės sąveikos ir raiškos) ir kalbėjimo (sakytinės sąveikos ir raiškos) užduočių tipai ir jų svarba pateikiami šios Programos priede.

15. Orientacinė egzamino struktūra pateikiama šioje lentelėje:

Egzamino dalys	Orientacinė struktūra
Klausymo (sakytinio teksto supratimo) užduotys	4 užduotys: iš jų 75 procentai uždarojo tipo, iš jų 25 procentai atvirojo tipo, egzamino dalies vertė taškais – 25 taškai.
Skaitymo (rašytinio teksto supratimo) užduotys	4 užduotys: iš jų 75 procentai uždarojo tipo, iš jų 25 procentai atvirojo tipo, bendra skaitomų tekstų apimtis – 1600–1800 žodžių, egzamino dalies vertė taškais – 25 taškai.
Rašymo (rašytinės sąveikos ir raiškos) užduotys	2 užduotys: rašytinės sąveikos (ne mažiau kaip 80 žodžių), rašytinės raiškos (ne mažiau kaip 180 žodžių), bendra kuriamų tekstų apimtis – ne mažiau kaip 260 žodžių, egzamino dalies vertė taškais – 25 taškai.
Kalbėjimo (sakytinės sąveikos ir raiškos) užduotys	2 užduotys: sakytinės raiškos (monologas), sakytinės sąveikos (dialogas), egzamino dalies vertė taškais – 25 taškai.
Iš viso taškų	100 taškų

V. EGZAMINO VERTINIMAS

16. Bendrieji rašymo (rašytinės sąveikos ir raiškos) užduočių vertinimo kriterijai, jų svarba ir aprašai pateikiami šioje lentelėje:

Kriterijus	Svarba	Kriterijaus aprašas
Turinys	40 procentų	Komunikacinių intencijų realizavimas, užduoties tikslo pasiekimas, minties rišlumas, argumentų, detalių ir pavyzdžių tinkamumas, turinio išsamumas, apimtis.
Teksto struktūra ir forma	30 procentų	Loginis išdėstymas / seka / nuoseklumas, teksto struktūra / skirstymas į tinkamas dalis, teksto rišlumas, išdėstymas lape (apipavidalinimas).
Kalbos priemonių vartojimas	30 procentų	Leksinių ir gramatinių formų ir struktūrų įvairovė, sudėtingumas, tinkamumas ir taisyklingumas, rašyba ir skyryba.

17. Bendrieji kalbėjimo (sakytinės sąveikos ir raiškos) užduočių vertinimo kriterijai, jų svarba ir aprašai pateikiami šioje lentelėje:

Užduoties pobūdis	Kriterijus	Svarba	Kriterijaus aprašas
Sakytinės raiškos (monologas)	Turinys	16 procentų	Turinio atskleidimas ir išsamumas, žodyno turtingumas ir įvairovė.
	Kalbėjimo sklandumas ir rišlumas	16 procentų	Pasisakymo tempas, diskurso žymiklių vartojimas.
Sakytinės sąveikos (dialogas)	Komunikacinių intencijų realizavimas	16 procentų	Komunikacinio tikslo pasiekimas, informacijos pateikimas, pasikeitimas informacija, argumentų, detalių ir pavyzdžių tinkamumas.
	Sąveika ir lankstumas	16 procentų	Pokalbio valdymas, pašnekovo įtraukimas į pokalbį.
Sakytinės raiškos (monologas) ir	Kalbos priemonių tinkamumas ir taisyklingumas	24 procentai	Žodyno tinkamumas, gramatinių struktūrų sudėtingumas, gramatinių struktūrų

sąveikos (dialogas)			taisyklingumas.
	Tartis ir intonacija	12 procentų	Garsų ir žodžių tarties taisyklingumas, intonacijos tinkamumas.

18. Vertinant klausymo (sąveikos) ir skaitymo (rašytinio teksto supratimo) testų atvirojo tipo užduočių atsakymus, gramatinės ir rašybos klaidos nevertinamos, jei jos nekeičia žodžio, frazės, sakinio reikšmės. Konkrečios užduoties galimų teisingų atsakymo variantų sąrašas pateikiamas vertinimo instrukcijoje.

19. Egzamino vertinimas yra kriterinis. Egzaminą laikusių kandidatų darbai koduojami ir vertinami taškais, centralizuotai vadovaujantis vertinimo instrukcijomis. Kiekvieną kandidato darbą vertina ne mažiau kaip du vertintojai. Jei jų įvertinimas (taškų suma) skiriasi, galutinį sprendimą dėl įvertinimo priima trečiasis – vyresnysis vertintojas.

20. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetas nustato ir patvirtina minimalią egzamino išlaikymo ribą taškais. Visi mokiniai, pasiekę egzamino išlaikymo taškų ribą, laikomi egzaminą išlaikiusiais.